

РОБЪРТ ШЕКЛИ
ЗЕМЯ, ВЪЗДУХ, ОГЪН И ВОДА

Превод от английски: [Неизвестен], 1966

chitanka.info

Радиото на един космически кораб никога не е в ред, а радиостанцията на борда на „Алгонкуин“ не правеше изключение. Джим Редъл разговаряше с намиращата се на Земята Обединена електрическа компания, когато връзката изведнъж бе прекъсната и в малката кабина на пилота нахлуха чужди гласове.

— Не ми трябва куки! — гърмеше радиото. — Трябват ми бонбони.

— Марс ли се обажда? — питаше някой.

— Не, тук е Луна. Махайте се по дяволите от моята вълна!

— А какво да правя с тристата куки?

— Забодете си ги на носа! Ало, Луна!

Редъл слуша известно време откъслеците от чужди разговори. Радиото го успокояваше, даваше му чувството, че космосът гъмжи от хора. Той трябваше да си напомня, че всички тези звуци се произвеждат най-много от петдесетина души, от някакви си пращинки, зареяни в пространствата около Земята.

Радиото гърмя няколко мига, след това почна да бучи непрекъснато. Редъл го изключи и се закопча с ремъците за креслото. „Алгонкуин“ почна да се спуща през облаците към повърхността на Венера. Сега, докато корабът се спущаше, той можеше да почете или да подремне.

Редъл имаше две задачи. Едната беше да намери кораба-автомат, който Обединената електрическа компания беше изпратила тук преди пет години. На него бе монтирана записваща апаратура. Редъл трябваше да я свали и да я закара на Земята.

„Алгонкуин“ се спущаше спираловидно към студената, обвеяна от урагани повърхност на Венера, като се насочваше автоматично по локаторната инсталация на кораба-автомат. Кърмата на кораба се нажежи до червено, когато „Алгонкуин“, губейки скорост, минаваше през плътната атмосфера. Снежни вихри се носеха около кораба, когато той, работейки с дюзите в задната част, правеше завой за кацане. Най-после той кацна меко на повърхността на планетата.

— Хубаво кацна, приятелче! — похвали Редъл кораба. Той се откопча и превключи радиото към космическия костюм. Приборите показваха, че корабът-автомат се намира на две мили и половина, така

че нямаше смисъл да взема със себе си провизии. Просто ще се разходи, ще вземе приборите и веднага ще се върне.

— Навярно ще успея да чуя спортното предаване — си каза Редъл на глас. Той провери за последен път космическия костюм и отвори първия капак на люка.

Изпробването на космическия костюм беше втората и главна задача на Редъл.

Човек си пробиваше път в космоса. Разбира се, в мащабите на вселената това бяха първите крачки. И все пак довчерашните пещерни жители и съзерцатели на звездите напущаха Земята. До вчера човек беше гол, жалко слаб, безнадеждно уязвим. Днес, обкован в стомана, на нажежени до бяло ракети, той беше достигнал Луната, Марс, Венера.

Космическите костюми бяха звено в технологическата верига, която обхващаше планета след планета. Първите образци на костюма, който носеше Редъл, бяха минали всевъзможни изпитания в лабораторни условия. И ги бяха издържали достойно. Сега оставаше последното — изпробване в естествена обстановка.

— Стой си на мястото, приятелче! — каза Редъл на кораба. Той се провря през последния люк и слезе по стълбичката на „Алгонкуин“, облечен в най-добрия и най-скъпия космически костюм, изобретен някога от човека.

Редъл тръгна по пътя, по който го водеше радиокompасът. По плиткия сняг се ходеше лесно. Наоколо не можеше да се различи почти нищо: всичко бе потънало в сивия здрач на Венера.

На отделни места от снега стърчаха тънките жилави клонки на някакви растения. Никакви други признаци на живот той не забеляза.

Редъл включи радиото — искаше да чуе как е свършил мача си главният бейсболен тим, но хвана само края на прогнозата за времето на Марс.

Почна да вали сняг. Беше студено, във всеки случай така показваше приборът на ръката му — студеният въздух не можеше да проникне в костюма. Макар че атмосферата на Венера съдържаше достатъчно кислород, Редъл не трябваше да диша въздуха на планетата. Пластмасовият шлем го бе прикрил в миниатюрен, създаден от човека собствен свят. Затова той не чувствуваше студения остър вятър, който упорито го шибаше в лицето.

Той вървеше и вървеше напред, снегът ставаше все по-дълбок. Редъл се огледа. Корабът му вече почти беше изчезнал в сивия здрач, ходеше се много трудно.

— Ако тук бъде организирана колония — каза си той, — за нищо на света няма да се заселя. — Увеличи подаването на кислород и навлезе в преспите.

След това включи радиото и хвана някаква музика, но се чуваше толкова лошо, че не можеше да разбере дали това е изобщо музика. Той с мъка ходи в снега около два часа, тананикайки си песничката, която му се струваше, че слуша — мислеше си за всичко, само не и за Венера — и измина така повече от една миля.

Изведнъж се строполи по колене в рохкавия сняг.

Стана, отърси се и забеляза, че около него бушува истинска виелица, а той не беше почувствувал нищо в своя костюм. Не виждаше причини за безпокойство. Нищо не го застрашаваше в чудодейния костюм. Воят на вятъра стигаше до него като слабо ехо. Ледените зрънца с безсилна злоба се удряха в пластмасовия шлем, тропайки като дъжд по железен покрив.

Той вървеше, пропадайки през ледената корица по повърхността на дълбокия сняг. През следващия час снегът стана още по-дълбок и Редъл забеляза, че скоростта на вятъра се е увеличила необикновено. Преспите около него растяха и веднага се покриваха с тънка корица лед.

Но Редъл изобщо не помисли да се връща.

— По дяволите — каза той, — костюмът няма да пропусне нищо.

След това хлътна в снега до пояс. Усмивайки се, той се измъкна, но при следващата крачка отново проби тънката ледена корица.

Опита се да върви, без да обръща внимание на нищо, но преспите се издигаха пред него като непреодолима преграда. След десет минути се задъха и трябваше да увеличи подаването на кислород. И все пак Редъл не изпитваше страх. Знаеше много добре, че на Венера няма нищо опасно; нито отровни растения, нито животни, нито хора. Той трябваше само да се разходи по снега в най-усъвършенствувания и най-скъп космически костюм, създаден някога от хората.

Все повече го мъчеше жажда. Вече му се струваше, че просто тъпче на едно място. Сега снегът стигаше до гърдите му и все по-

трудно и по-трудно ставаше да се измъкна на повърхността, а след като се измъкнеше, веднага затъваше отново. Но той упорито вървя напред още половин час.

След това се спря. Наоколо не се виждаше нищо — плътна снежна завеса падаше от мъждиво-сивото небе. За половин час беше изминал само десетина метра.

Редъл затъна.

Междупланетната връзка никога не се бе отличавала с особена надеждност. Изглежда, че Редъл изобщо няма да успее да предаде на Земята своето съобщение.

— Говори „Алгонкуин“ — повтаряше той, — викам Обединената електрическа компания.

— Много добре, купих зеленчуци, връщам се.

— Нима ще лъжа? Той си счупи ръката...

— ... И четири кошници аспержи. Да не забравите да напишете на тях името ми.

— Разбира се, ние се намираме в състояние на безтегловност. И все пак той си счупи ръката.

— Говори „Алгонкуин“...

— Ей, контрола, дайте ми линия — аз съм със зеленчуците.

— Бързо, извънредно — предаваше Редъл. — Нужна ми е Обединената електрическа компания. Затънах в снега. Не мога да се върна на кораба. Какво да правя?

Радиото забуча равномерно.

Редъл седна в снега и почна да чака инструкции. На всичко отгоре снегът продължаваше да вали. Ескимос ли е той, че да търпи такива работи? Обединената електрическа компания го забърка в тази история, нека сега го измъкне оттук.

В костюма беше топло и Редъл се стараяше да не си спомня, че е гладен и жаден. А преспите около него непрекъснато растяха и скоро той задряма.

* * *

Като се събуди след няколко часа, Редъл почувствува непоносима жажда. Радиото бръмчеше. Разбра, че ще трябва да се опита сам да се

измъкне. Ако не се добере до кораба колкото може по-скоро, ще се изчерпят и последните му сили и тогава вече нищо няма да може да се направи. Тогава няма да му помогнат и удивителните качества на космическия костюм.

Той стана, гърлото му беше пресъхнало: жалко, че не предвиди да вземе със себе си нещо за ядене. Но кой можеше да помисли, че ще се случи такова нещо. Нали трябваше да измине само пет мили, при това в такъв забележителен костюм! Трябва да измисли нещо, за да може да се движи по тънката ледена корица. Ски! От какво правят ски на Земята? Той внимателно огледа един от тънките жилави храсти, които стърчаха от снега. Може би те ще свършат работа.

Редъл се опита да прекърши един от тях, твърд и мазен. Ръкавиците му се плъзгаха по клонките, невъзможно беше да ги стисне здраво. Ех, да имаше сега нож! Но ножовете не вършат работа на космическия кораб, там те са също тъй безполезни, както копието или куката за риболов.

Отново дръпна с всички сили растението, а след това свали ръкавиците и почна да бърка по джобовете си — може би ще намери нещо за рязане. В джобовете му нямаше нищо освен един измачкан екземпляр от „Правилник за кацане на търговски кораби с вместимост над 500 гростона на планетите“. Пъхна книжката в джоба си. Ръцете му се вцепениха от студ и Редъл отново си сложи ръкавиците.

След това изведнъж се сети за нещо. Разтвори костюма на гърдите си, наведе се и почна да стърже с едната страна на ципа като с трионче. На растението се появи резка, а в костюма нахлу леден въздух. Редъл включи отоплението и продължи да реже.

Така преряза три храста, но след това зъбците на ципа се изтъпиха и престанаха да режат. Тия работи трябва да се правят от твърди сплави, помисли си Редъл. Разтвори ципа на ръкава и продължи да работи. В края на краищата си нарязва колкото му трябваша стъбла с подходяща дължина. Трябваше да затвори циповете на костюма, но това се оказа далеч не лесна работа! Между зъбците се бяха набили стърготинки и леплив сок. Редъл успя криво-ляво да затвори циповете и пусна отоплението с пълна сила. Сега — да се залови за ските. Стеблата лесно се огъваха, но също тъй лесно се изправяха, а нямаше с какво да ги върже.

— Идиотско положение — каза той на глас. Нямаше нито шнур, нито връвчица, нищо подобно.

„Какво да правя?“ — запита се той.

— Никога още не са приемали така — каза някой по радиото.

— „Алгонкуин“ вика Земята! — яростно за хиляден път изкрещя дрезгаво Редъл.

— Ало, Марс?

— Обединената електрическа компания вика „Алгонкуин“...

— Може би това е слънчевата корона.

— По-скоро прилича на космическо излъчване. Кой е там?

— Обединената електрическа. Нашият кораб се забави...

— Говори „Алгонкуин“! — крещеше Редъл.

— Редъл? Какво правите там? Вие не сте откривател, нито сте на екскурзия. Вземайте апаратурата и се връщайте незабавно.

— Говори Луна-2...

— Млъкнете поне за минута, Луна! — помоли се Редъл. — Слушайте, аз загазих. Закъсах. Затънах в снега. Трябват ми ски. Ски! Чувате ли ме?

Радиото спокойно бучеше. Редъл отново се залови за ските. Трябва да се вържат стеблата. Оставаше един изход — да използва проводниците на радиото или на отоплителната инсталация. Какво да пожертвува? Да, труден избор. Радиото му беше необходимо. Но, от друга страна, дори сега, когато отоплението работеше непрекъснато, той мръзнеше. Да повреди отоплението — значи да остане сам срещу студа на Венера.

Да, ще трябва да пожертвувам радиото, реши той.

— Вие ще й кажете, нали? — внезапно проговори радиото. — А през следващия си отпуск... — И отново млъкна.

Редъл разбра, че няма да може без радиото, без неговите гласове, в своята изолираност от цивилизования свят.

Виеше му се свят, умората го обземаше, гърлото му гореше от жажда, но Редъл не се чувствуваше сам, докато радиото бучеше успокоително. Освен това, ако не излезе нищо със ските, без радиото той действително ще бъде откъснат от целия свят.

Стремително, страхувайки се да не се разколебае, той скъса проводниците на отоплението, свали си ръкавиците и се залови за работа.

Не беше толкова просто, колкото си мислеше. Не виждаше почти нищо, защото пластмасовият шлем се покри със скреж. Хлъзгавият пластмасов проводник не държеше възли. Редъл почна да връзва по-сложни възли, но всичко беше безполезно. След дълги несполуки и грешки успя да върже възел, който се държеше. Но сега стеблата се изплъзваха от възлите. Наложиха се да ги издраска с циповете на костюма, тогава те почнаха да се държат.

Когато едната ска беше почти готова, му се зави свят и той прекрати работата. Нужна му беше поне една глътка вода. Той отвинти шлема и пъкна в устата си шепа сняг. Това утоли малко жаждата му.

Без шлем виждаше по-добре. Пръстите на ръцете и краката му се бяха вдървили от студа, ръцете и ходилата му бяха станали безчувствени. Но не го боляха. Откровено казано, това беше приятно усещане. Почувствува, че страшно му се иска да спи. Никога през неговия живот не беше му се спало така. И Редъл реши да подремне малко, а след това отново да се залови за работа.

* * *

— Извънредно бързо! Извънредно бързо! Обединената електрическа вика „Алгонкуин“. Отговаряйте, „Алгонкуин“. Какво се е случило?

— Ски. Не мога да стигна до кораба — мърмореше Редъл в полусън.

— Какво те е сполетяло, Редъл? Повредило ли се е нещо? Може би корабът?

— Корабът е в ред.

— Костюмът! Костюмът ли се повреди?

— Не... — вяло каза Редъл през сън. Той сам не можеше да обясни какво бе станало. По някакъв начин той бе изтръгнат от цивилизацията свят и хвърлен милиони години назад, в ония времена, когато човек сам е противостоял на силите на природата. До неотдавна Редъл бе облечен в стомана и можеше да мята мълнии. А сега е повален на земята и се сражава със силите на огъня, въздуха и водата.

— Не мога да ви обясня. Само ме приберете оттук — каза Редъл.

Тръсна глава, прогонвайки съня, и с мъка се изправи на крака, уверен, че е направил важно откритие. Едва сега бе разбрал, че се бори за своя живот точно така, както милиарди други хора са се борили във всички времена, както вечно ще се борят, макар и да могат да строят небивали космически кораби.

Той няма намерение да умира. Няма да се предаде лесно.

Най-напред трябва да запали огън. В джоба на панталоните му като че ли имаше кутийка кибрит.

Бързо свали космическия си костюм и сега стоеше на снега само по панталони и риза. След това отгъпка снега чак до земята и се получи стена срещу вятъра. Внимателно нареди стеблата на купчинка и напъха между тях листа от измачкания „Правилник“. Доближи запалената клечка кибрит.

Ами ако не се запали...

Но огънят се запали! Мазните клонки се захванаха веднага и пламнаха, разтапяйки снега.

Редъл нагребва сняг в шлема си и го приближи до огъня. Сега ще има и вода! Но се наведе толкова ниско над горящите стебла, че изгори ризата си. Ала огънят беше вече угаснал. Редъл хвърли в огъня всички стебла, които му оставаха.

Те не бяха много. Дори да хвърли в огъня наполовина готовата ска, и това няма да стигне за дълго.

* * *

— Знаете ли какво ми каза тя? Наистина, искате ли да знаете какво ми каза? Тя ми каза...

— Бързо! Извънредно бързо! Всички да очистят етера! Слушайте, Редъл! Тук е Обединената електрическа. За вас е изпратен кораб от Луната. Чувате ли ни?

— Чувам. Кога ще бъде тук? — попита Редъл.

— Чувате ли ни, Редъл! При вас всичко в ред ли е? Отговаряйте, ако можете.

— Чувам ви. Когато дойде корабът...

— Ние не ви чуваме. Смятаме, че сте още жив. Корабът ще бъде при вас след десет часа. Дръжте се, Редъл!

Десет часа! Огънят беше почти угаснал. Редъл се залови да реже стебла. Но едва успяваше да отреже нови, и огънят угасваше. Снегът в шлема се беше стопил. Той изпи водата на един дъх и още по-дълбоко стъпка снега около огъня. Загърна се в костюма си и се сви до угасващия огън.

Десет часа!

Искаше му се да им каже, че костюмът е забележителен. Но там е цялата беда, че Венера го беше накарала да се измъкне от този костюм.

Вятърът виеше над главата му, без да го безпокои в неговото укритие. От огъня беше останало само малко езиче пламък. Редъл се озърташе тревожно: да можеше да намери поне нещичко в тази равнина, за да поддържа огъня!

* * *

— Дръж се, старче! Близо сме. След седем часа и половина! Отиде всичкото гориво. Но не се бой. Изпратиха ни специален кораб-танкер. Е, ето ни тук.

Ярък пламък лумна на сивото небе на Венера и се понесе към мълчащата грамада на „Алгонкуин“.

— Чуваш ли ни, човече? Жив ли си? Вече почти кацнахме.

Корабът кацна съвсем близо до „Алгонкуин“. Трима души излязоха от него и скочиха в дълбокия сняг. Четвърти им хвърли долу няколко чифта ски.

— Прав е бил за ските, нали? — Всички те стояха редом един до друг и внимателно се визираха в прибора, който беше прикрепен на ръката на единия от тях.

— Радиото му още работи. Да вървим!

Те се понесоха по снега, пречейки си един на друг от бързане.

След една миля тръгнаха по-бавно, но държаха правилен курс — водеше ги радио-компасът.

След това видяха Редъл, свит до малкия огън. Радиото лежеше на няколко метра от него, където изглежда го беше захвърлил.

Когато дойдоха съвсем близо до него, той вдигна глава и ги погледна, правейки опити да им се усмихне.

Те видяха на снега разкъсания космически костюм.

Редъл беше поддържал огъня с парченца от подплатата на най-хубавия и най-скъпия космически костюм, създаден някога от човека.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
2/1966 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.